

ชื่อวิทยานิพนธ์ พฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาวัยรุ่น

ผู้วิจัย พต. หญิง อุษา ฤทธิ์ประเสริฐ

ปริญญา พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต (การพยาบาลแม่และเด็ก)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

ทัศนา บุญทอง ค.บ., M.S., Ed.D.

สุปราณี อัครเสรี วท.บ., ค.บ., ค.ม.

ยุพิน จันทรัคคะ วท.บ., ค.บ., ค.ม.

วันที่สำเร็จการศึกษา 4 มิถุนายน พ.ศ. 2540

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาเป็นสิ่งสำคัญ ที่มีผลต่อภาวะสุขภาพของมารดาและทารก โดยเฉพาะในมารดาวัยรุ่น เนื่องจากขาดความพร้อมทางด้านวุฒิภาวะ วัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาพฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอด และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาวัยรุ่น ได้แก่ ระดับการศึกษา รายได้ครอบครัว สถานภาพสมรส ลักษณะครอบครัว จำนวนบุตรที่มีชีวิต และความต้องการในการมีบุตร โดยใช้กรอบแนวคิดทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเรมเป็นแนวทางในการศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นมารดาวัยรุ่นที่มาตรวจหลังคลอด ที่หน่วยหลังคลอด โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้าและโรงพยาบาลราชวิถี จำนวน 200 ราย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสอบถามพฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาวัยรุ่น ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุและวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาวัยรุ่นโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ดี เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการดูแลตนเองเป็นรายด้าน พบว่าพฤติกรรมการดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ และพฤติกรรมการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อมีปัญหาทางด้านสุขภาพอยู่ในเกณฑ์ดี ส่วนพฤติกรรมการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี การวิเคราะห์แบบพหุ พบว่า ระดับการศึกษา และรายได้ครอบครัว เป็นตัวทำนายที่ดีที่สุด โดยสามารถร่วมทำนายพฤติกรรมการดูแลตนเองในระยะหลังคลอดของมารดาวัยรุ่น ได้ร้อยละ 20.52 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีสมการทำนาย ดังนี้

$$\hat{Y}(\text{BEH}) = 2.063195 + .1355(\text{EDU}) + .0748(\text{INC})$$

การศึกษาครั้งนี้มีข้อเสนอแนะว่า ในการให้การพยาบาลมารดาวัยรุ่นในระยะหลังคลอด พยาบาลในหน่วยฝากครรภ์และหลังคลอด ควรส่งเสริมพฤติกรรมการดูแลตนเองที่เหมาะสมในทุก ด้าน โดยเฉพาะด้านพฤติกรรมการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป พยาบาลควรตระหนักถึงความ สำคัญของการให้คำแนะนำแก่มารดา โดยเฉพาะกลุ่มมารดาวัยรุ่นที่มีระดับการศึกษา และรายได้ ครอบครัวดำ เพื่อเป็นผลให้มารดาและทารกมีสุขภาพที่ดี